

EL SEU ORIGEN MALLORQUI

Des d'aquella memorable data del 12 d'octubre de 1492, en que va ser descobert el Nou Món, fins als nostres dies, han estat moltes les teories que s'han presentat sobre l'origen de Cristóbal Colón. L'obscuritat dels seus orígens ha duit els historiadors a fer les més diverses interpretacions i són molts els països que reclamen la paternitat de l'Almirant.

La teoria sobre la procedència mallorquina del Descobridor no ha estat corroborada documentalment fins al passat segle, en que diferents il·lustres historiadors han tractat de demostrar que el vertader descobridor d'Amèrica no va ser el genovès Cristóforo Colombo, sinó el mallorquí Cristóbal Colón.

El primer d'ells va ser sens dubte el peruà Luis Ulloa, el qual es va dedicar al tema a partir de l'any 1922, després de renunciar al càrrec de director de la Biblioteca Nacional de Lima, en confiar-li el govern de Perú una missió especial d'estudi als Arxius i Biblioteques d'Europa.

Ulloa, a un llibre publicat el 1927 –“Cristòfol Colom fou català, la vertadera gènesi del descobriment”- defineix l'Almirant com un noble nascut als països de parla catalana, el vertader llinatge del qual era “Colom”, i al seu nom, per altra banda, així com a l'escut, símbols i signatura es troben indicis de catalanitat.

Com a originari de Felanitx ha estat descrit per Ricardo Carreras Valls, Renato Llanas de Niubó, Bartolomé Arán, Suau Alabern, José Maria Millás, etc. I, més concretament com a fill de Carles, Príncep de Viana, i de Margarita Colom, ho asseveren el sevillà Manuel López Flores, Luis Schoch i Pereira de Castro, i el veneçolà Hermano Nectario Maria, que va ser Agregat Cultural de l'Ambaixada de Veneçuela a Espanya, membre de quatre acadèmies d'història d'Hispanoamèrica i dues d'Europa, i autor de tota una sèrie d'obres de caràcter històric.

Colón , al llarg de tota la seva vida, sempre va tenir la mirada silenciosa posada en el seu poble natal, en les terres que el veieren néixer i de les quals mai no va poder parlar per raó d'Estat. I va ser així com, el 12 d'octubre de 1492, va anomenar Sant Salvador la primera illa que va descobrir, donant-li el mateix nom del Santuari de Sant Salvador de Felanitx, que ell va conèixer durant la seva infantesa i que, com se sap, va ser construït el 1349.

El 28 d'octubre, a Cuba, Colón va anomenar també San Salvador un riu i un port que, segons el seu parer, era freqüentat per naus del Gran Ca. Com es pot observar, igual que anteriorment, l'Almirant no va esmentar enlloc la procedència d'aquest nom de Sants Salvador.

Amb el nom de sa mare, Margalida, l'Almirant va designar una illa a prop de la costa de Veneçuela, mentre realitzava el seu tercer viatge a Amèrica. El cartògraf Juan de la Cosa va transcriure aquesta paraula a la carta nàutica que va dibuixar al Port de Santa Maria, l'any 1500, i es conserva actualment al Museu Naval de Madrid. Procedia, aquesta carta, del mapa que el 1498 va traçar Colón de les noves terres descobertes i, segons assegura Samuel Eliot Morison, “un testimoni als plets de 1514 va dir que tots els descobridors posteriors de terra endins es guiaven per les cartes que l'Almirant havia fet, perquè només ell va fer cartes de tot allò que va descobrir”.

Aquest fet posa en evidència que Colón coneixia el mallorquí, atès que va registrar l'esmentada illa amb la paraula “Margalida” i no “Margarita” com hauria de ser en castellà.

Fernando Colón i Frai Bartolomé de Las Casas contenen que el Descobridor, “abans que arribàs a l'estat a que va arribar, se solia anomenar Cristóbal Columbo de Terra – rubra, i igualment el seu germà Bartolomé Colón”.

Aquesta interessant definició que ens indica el seu lloc de procedència ha estat el que ha fet possible conèixer el lloc exacte del seu naixement i on va passar la seva infantesa.

Està documentalment demostrat que ja el 1346 hi havia a Felanitx una extensa finca anomenada Alqueria Roja, nom que traduït al llatí es transforma en Terra Rubra. Actualment s'anomena Son Ramonet. Malgrat que la Senyora Maria Maimó, actual propietària de Son Ramonet, diu que sap del seu avi que aquest predi i Son Colom antigament estaven a les mateixes mans, per falta de documents que ho acreditin, a mitjans del segle XV no se sap a qui pertanyia l'esmentada finca. Això no obstant, tenim constància que el 1431, Juan Colom, avi de l'Almirant, era propietari d'una finca que estava situada a prop del camí reial que des de Felanitx duia a Manacor.

Diverses declaracions fetes per Colón mateix estan en concordància amb el fet que va néixer a Mallorca el 1460, i que va començar a navegar des de molt jove. El 21 de desembre de 1492, Colón escriu al seu Diari que ha “anat vint-i-tres anys per la mar, sense sortir-ne temps que s'hagi de comptar, i vaig veure tot el Llevant i Ponent”.

En carta als Reis des de Cadis o Sevilla, el 1501, l'Almirant manifesta: “Molt alts Reis: de molt jove vaig entrar a la mar navegant i ho he continuat fins avui”.

El navegant mallorquí també va declarar que va venir “a servir de vint-i-vuit anys” (als Reis Catòlics). Aquesta afirmació es troba a la carta que va escriure als monarques des de Jamaica el 7 de juliol de 1503.

Aquestes darreres afirmacions demostren: En primer lloc, quan Colón declara que ha anat vint-i-tres anys per la mar, justifica que va començar a navegar el 1469, és a dir, quan tenia nou anys d'edat. En segon lloc, cal destacar que la navegació va ser sempre el seu ofici. Finalment declara que va venir a servir als Reis als vint-i-vuit anys, amb la qual cosa proclama que va començar a servir Don Fernando i Dona Isabel en 1488.

Se sap que diversos historiadors han considerat l'Almirant un mentider incorregible per no harmonitzar les seves asseveracions amb la tesi genovesa. Però com podem comprovar, el Descobridor no pot ser mai el genovès Cristóforo Colombo que, nascut el 1451, exerceix de teixidor almanco fins al 1473, tal com afirmen diversos investigadors.

El fill del Descobridor, Fernando, a la seva obra "Historia del Almirante" manifesta, referint-se a la procedència de son pare, que "volgué que la seva pàtria i origen fossin menys certs i coneguts".

Posteriorment, a un altra pàgina Fernando afegeix: "Tornant a les condicions i persones del seus progenitors, dic que, si bé foren persones de vàlua, varen ser reduïts a necessitat i pobresa a causa de les guerres i bans de Lombardia i no trob en què forma visqueren ni on habitaren, malgrat que el mateix Almirant digui a una carta que el seu tracte i el dels seus majors fou sempre per mar."

En aquesta mateixa obra també ens diu que "l'Almirant fou home de lletres...i que no gastà el temps en coses manuals ni en arts mecàniques". Després afegeix: "Posaré fi a aquest capítol amb el que escrigué a la seva carta al guardià del Príncep Don Juan de Castilla, amb aquestes paraules: "Jo no som el primer Almirant de la meva família".

Moltes varen ser les passes que va fer el dissortat Fernando per terres d'Itàlia cercant el lloc on va néixer el seu pare, però per descomptat sense cap resultat.

En definitiva, Fernando Colón afirma que a la seva família hi havia un altre Almirant i que per mala sort i, a causa de les guerres, havia arribat a gran necessitat i pobresa. Segons el criteri de diversos historiadors, no estava equivocada, ja que Josep Maria Quadrado, al seu llibre "Forenses y Ciudadanos" assegura que a

Felanitx (Mallorca) a mitjans del segle XV, es va exigir a l'avi de Cristóbal Colón, o sigui, a Joan Colón, la "responsabilitat pels seus fills pròfugs, i gairebé calgué dissipar la seva hisenda en donatius al veguer, escrivà i batlle".

Joan Colón, a més de ser el pare de Margalida (mare de l'Almirant de les Índies), també ho era d'uns pròfugs que es varen exiliar a Provença, regne del rei Renato d'Anjou, al qual els forans amotinats pretenien lliurar el regne de Mallorca.

Aquests fills de Joan Colón eren dos: Un nomia Cristóbal Colón, com el seu nebot, i l'altre era el conegut amb el nom de Guillaume de Casenove Coullon, Almirant- corsari que estava al servei del rei Renato , i que era conegut a Itàlia per Colombo i a Espanya per Colón.

Entre 1469 i 1476, Cristóbal Colón navegava amb ells, període en què el futur Descobridor aprenia astronomia i la ciència marítima.

El que vertaderament mai no va arribar a saber el pobre Fernando, va ser el lloc de naixement del seu pare, i així, després de les seves infructuoses investigacions personals per Gènova i altres llocs d'Itàlia, va intentar seguir-les per terres catalanes, on va trobar moltes dificultats, no perquè s'hagués esborrat el seu origen familiar, sinó degut al Reial Decret amb què el rei Carlos V, l'any 1523, li va prohibir continuar els seus estudis i la recerca de dades per Catalunya. Per què li ho va prohibir?.. Quines varen ser les motivacions que forçaven el monarca a prendre una determinació així?. Quina explicació té l'esmentada determinació si Colón era genovès?.

Conclusió: La prohibició estava marcada pel interès que tenia la Corona a impedir que es reveles el secret, perquè aquest tema era raó d'Estat.

També hem de tenir en compte el fet que Colón no només va ser un navegant consumat, sinó també un gran cartògraf, ja que, segons relata Samuel Eliot Morison, estava ben “preparat per fer els mapes dels seus propis descobriments i, sens dubte, va registrar cada nova illa i va dibuixar cada costa a una carta en blanc mentre navegava al llarg d’elles. Al Segon Viatge trobam dues vegades referències al seu registre de les illes fins i tot més petites a una carta que estava preparant.